

Titulació	Tipus	Curs
2500258 Relacions laborals	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Maria Dolores Fernandez Carou

Correu electrònic: loly.fernandez@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

GRUP 1 / Loly Fernández Carou / Català-Castellà

GRUP 51 / Loly Fernández Carou/ Català-Castellà

Objectius

L'objectiu fonamental d'aquesta assignatura és adquirir una visió global de les relacions entre el treball, la salut, el valor de la cultura preventiva a les empreses i com potenciar el benestar de la població treballadora. Així mateix l'assignatura pretén desenvolupar les habilitats de l'alumnat per ser capaç d'identificar els factors que incideixen en la generació de danys a la salut i la sinistralitat laboral, posant èmfasi també en els actius positius del treball sobre la salut en les decisions orientades a la gestió i direcció de equips de treball i organitzacions.

L'assignatura es centrarà en entendre el binomi treball i salut així com l'evolució de la ciència de la seguretat. Tanmateix al llarg de l'assignatura, s'aportaran elements per entendre el valor que poden aportar els sistemes de gestió de la prevenció a les empreses per disposar d'elements de valoració de les formes d'organitzar la prevenció de riscos a l'empresa. Es capacitarà per tenir en compte aspectes tècnics, legals, organitzatius, psicosocials i de relacions laborals, així com la dimensió de gènere. La docència de l'assignatura s'impartirà tenint en compte la perspectiva dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

En aquest sentit, són finalitats específiques:

- Conèixer els conceptes bàsics de salut laboral, saber-los contextualitzar teòricament i saber-los operativitzar.
- Conèixer l'evolució de la ciència de la seguretat
- Conèixer les dimensions de la cultura preventiva
- Conèixer les responsabilitats empresarials en matèria de prevenció de riscos laborals, el marc jurídic i els principis preventius que l'orienten.
- Conèixer els factors de risc més presents en el món laboral, la seva identificació i la forma de prevenir-los.

- Conèixer les formes d'organitzar la prevenció, així com els mecanismes de participació dels treballadors en matèria de prevenció de riscos laborals.
- Fer-nos conscients de l'impacte diferencial de gènere.
- Fer-nos conscients de la contribució i l'alineació amb els objectius de desenvolupament Sostenibles.
- Conèixer les principals fonts d'informació i els organismes especialitzats en seguretat i salut laboral.

Competències

- Assessorar organitzacions sindicals i empresarials i els seus afiliats.
- Automotivar-se emprant accions formatives específiques que permetin actualitzar els coneixements propis.
- Contextualitzar els esdeveniments socials des d'un punt de vista global (geogràfic, històric, econòmic, ecològic, sociopolític o cultural).
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Expressar idees o fets d'una manera clara i persuasiva.
- Identificar els fonaments de les principals àrees de relació jurídica i d'organització en el camp del treball humà.
- Identificar, analitzar i resoldre els problemes i les situacions complexes des d'una perspectiva interdisciplinària (econòmica, històrica, jurídica, psicològica, sociològica).
- Planificar, dissenyar, assessorar i gestionar sistemes de prevenció de riscos laborals.
- Redactar i formalitzar informes i escrits.
- Treballar de manera autònoma.

Resultats d'aprenentatge

1. Automotivar-se emprant accions formatives específiques que permetin actualitzar els coneixements propis.
2. Comprendre i relacionar les condicions de treball en una empresa amb la seguretat i la salut en el treball en la mateixa empresa.
3. Conèixer els conceptes bàsics de l'organització social del treball en l'empresa.
4. Conèixer els conceptes bàsics relacionats amb els agents socials de les relacions laborals.
5. Definir els conceptes bàsics de les relacions entre la societat i l'empresa.
6. Definir els sistemes de relacions laborals.
7. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
8. Entendre els conceptes bàsics de les malalties i dels accidents laborals.
9. Entendre els problemes derivats del conflicte en les relacions laborals.
10. Expressar idees o fets d'una manera clara i persuasiva.
11. Reconèixer els factors psicosocials en les empreses.
12. Redactar i formalitzar informes i escrits.
13. Saber relacionar l'ergonomia, la càrrega de treball i altres qüestions relacionats amb la salut i la seguretat laborals.
14. Treballar de manera autònoma.

Continguts

El curs proporcionarà coneixements sobre els temes següents:

1. TREBALL, RISC I SALUT

1.1. Evolució de les formes de pèrdua de salut i de les polítiques de prevenció de riscos. 1.2. Desigualtats socials i salut. 1.3. Gènere i salut. Salut pública i salut laboral.

1.2. Relacions entre treball i salut. Els conceptes de risc i perill. Evolució de les patologies laborals.

1.3. Els danys a la salut: Accidents de treball i malalties professionals. Conceptes, definicions i conseqüències legals.

2. LA CIÈNCIA DE LA SEURETAT

2.1. Evolució dels models preventius i la ciència de la seguretat: Dones pioneres en seguretat i salut.

2.2. Cultura preventiva versus clima preventiu: instruments de mesura.

2.3. L'escala de la cultura de la seguretat

2.4. 2.5. Dimensions de la cultura preventiva

3.- L'ORGANITZACIÓ PREVENTIVA A L'EMPRESA

3.1. La regulació de la salut a l'àmbit laboral. Principis preventius vigents a la legislació.

3.2. La llei de prevenció de cingleres laborals. L'organització preventiva: modalitats i pràctiques.

3.3. La gestió de la prevenció de riscos i el sistema de relacions laborals.

3.4. Els diferents agents implicats: Serveis de Prevenció. Delegats de Prevenció. Comitès de Seguretat i Salut Laboral.

3.5. Organismes relacionats amb la seguretat i salut a la feina: el paper de les Mútues, la Inspecció de Treball, els Sindicats, el Tribunal Laboral de Catalunya i altres organismes relacionats amb la seguretat i salut a la feina.

4. ANÀLISI I GESTIÓ DELS RISCOS LABORALS

4.1. La Llei de Prevenció de Riscos Laborals, el paper de l'avaluació de riscos en la gestió dels riscos laborals. Tipus d'avaluacions: per mesurament i per estimació. Risc acceptable i percepció social del risc. Anàlisi contextual de les conductes de risc. Desigualtats de gènere en l'avaluació de riscos laborals.

4.2. Activitats preventives transversals per al control dels riscos laborals: formació, informació, coordinació d'activitats empresarials, treballadors especialment sensibles i amb necessitats especials.

4.3. La Vigilància de la salut i l'anàlisi dels danys a la salut: el raonament epidemiològic.

4.4. Plans d'emergència.

5. CLASSIFICACIÓ I EINES PER MILLORAR LA PERCEPCIÓ DELS FACTORS DE RISC EN EL TREBALL.

5.1. La percepció del risc laboral: principis i estratègies per a la seva identificació.

5.2. RISCOS DE SEURETAT: Condicions materials, locals, maquinària i equips.

5.3. RISCOS HIGIÈNICS: contaminants físics, químics i biològics.

5.4. RISCOS ERGONÒMICS AMBIENTALS: Condicions ambientals, síndrome del mal edifici, lipoatròfia semicircular.

5.4. RISC ERGONÒMIC FÍSIC: Càrrega física de treball, trastorns musculoesquelètics.

5.5. TRASTORNS PSICOSOCIALS: Factors psicosocials i estrès, assetjament moral a la feina, horaris laborals: treball a torns, jornada laboral i teletreball.

6. SEGUIMENT I CONTROL DE LES CONDICIONS DE TREBALL

6.1. El pla de prevenció, la planificació de l'activitat preventiva i el control periòdic de les condicions de treball.

6.2. Investigació d'accidents i incidents: L'error humà com a causa i la multicausalitat.

6.3. Laprenentatge organitzatiu. Millora continua.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	22,5	0,9	6, 11, 13, 2, 8, 9
Tipus: Supervisades			
Exposicions orals i cerca d'informació	22,5	0,9	10, 7
Seminaris	7,5	0,3	7, 11, 13, 8
Tipus: Autònomes			
Treball autònom de l'alumne/a	47,5	1,9	5, 14
Treball en grup	45	1,8	12, 2

La docència de l'assignatura serà mitjançant classes magistrals i seminaris amb casos pràctics a l'aula. També es dotarà d'un treball durant l'assignatura per aplicar els coneixements treballats a l'aula.

D'acord amb els criteris proposats, l'assignatura comptarà amb la següent metodologia docent:

1- Classes teòriques

El professorat realitzarà al llarg del curs diverses exposicions dels principals conceptes i propostes teòriques per a cada unitat d'estudi.

2- Seminaris

Els seminaris consistiran en la discussió, exposició i debat d'una sèrie de casos pràctics i de lectures seleccionades sobre els continguts temàtics de l'assignatura. A l'inici del curs el professor proveirà el calendari de discussions i debats.

3- Treball d'aplicació pràctica durant l'assignatura amb una part individual i una part en parella.

Es faran grups de 2 persones. Cada grup haurà de fer un treball que combini els coneixements vists a l'aula amb un cas real del seu entorn, reflexionant així sobre condicions de treball i la prevenció de riscos en el món real. El professorat donarà les instruccions detallades a l'inici del curs de com fer-ho i es realitzarà supervisió grupal dels avenços durant les sessions practiques.

4- Cerca d'informació i presentacions orals

Al llarg del curs cada alumne/a haurà de preparar una exposició pública a partir dels materials de lectura i/o de la informació recollida per a fer el treball de grup. Aquestes exposicions es faran en grups, tot seguint un calendari que s'establirà al principi del curs.

5- Treball autònom de l'alumne

Cada alumne/a haurà de fer una part de l'aplicació pràctica de forma individual i una altra en parella, i també haurà de preparar-se per a respondre dues proves escrites individuals (exàmen tipus test i exàmen de preguntes curtes), així com fer la preparació de les exposicions de les conclusions que es discutirán a classe.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exàmen	50%	2	0,08	5, 6, 7, 11, 13, 1, 3, 4, 2, 8, 9, 14
Seminaris	25%	2	0,08	10, 7, 12
Treball en grup	25%	1	0,04	12, 1, 2, 14

D'acord amb aquests criteris, l'avaluació de l'assignatura constarà de:

- a) Un examen escrit individual (40%)
- b) Treball en grup (30%)
- c) Seminaris (30%)

A l'inici del curs els professors donaran instruccions detallades sobre el material i el calendari de les discussions.

Per aprovar l'assignatura és indispensable aprovar els apartats a) i b) per separat.

L'alumnat serà avaluable sempre que hagi realitzat un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura. Si el valor de les activitats realitzades no arriba a aquest llindar, el professor/a de l'assignatura pot considerar l'estudiant com a no avaluable. En cas que algú no faci els exàmens o no presenti el treball de grup, es considerarà 'No Avaluable'.

En l'examen de recuperació la nota màxima que es pot obtenir serà un 'aprovat'.

Un alumne que copii o intenti copiar a un examen tindrà un 0 en l'assignatura i perdrà el dret a la re-avaluació. Un alumne que presenti una pràctica en la que hi hagi indicis de plagi o que no pugui justificar els arguments de la seva pràctica obtindrà un 0 i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, l'alumne suspendrà l'assignatura (0) i perdrà el dret a la recuperació

Bibliografia

Bibliografía obligatòria:

Legislació de referència: Llei de prevenció de riscos laborals i reals decrets de desenvolupament.

Comisión Europea (1996) *Directrices para la evaluación de riesgos en el lugar de trabajo*. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas.

Espluga, Josep (1996) "Actos Inseguros en el Trabajo. Guía de intervención". *Nota Técnica de Prevención 415-1996*. Barcelona: Centro Nacional de Condiciones de Trabajo, Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo.

Espluga, Josep & Caballero, Xavier (2005) *Introducción a la Prevención de Riesgos Laborales. Del trabajo a la salud*. Barcelona: Ariel. (capítols 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15)

Vega Martínez, Sofia (2003) "Riesgo psicosocial: el modelo demanda-control-apoyo social (I)". *Notas Técnicas de Prevención*, núm. 603. Barcelona: Centro Nacional de Condiciones de Trabajo - INSHT.

Aitana Garí Pérez, Marina Ortiz López, Neus Moreno Saenz Clara Llorens Serrano (2023) "Conflicto trabajo-familia o doble presencia como riesgo psicosocial: Marco conceptual y consecuencias" NTP-1185-1186)

Vega, Sofia. (2003) "Riesgo psicosocial: El modelo demandas-control-apoyo social (II)". *Notas Técnicas de Prevención*, núm. 604. Barcelona: Centro Nacional de Condiciones de Trabajo - INSHT.

Manuais bàsics:

Foment del treball (2023) *Nous enfocament en la gestió de la seguretat i salut laboral*

Espluga, Josep.; Caballero, Xavier (2005) *Introducción a la prevención de los riesgos laborales. Del Trabajo a la Salud*. Barcelona: Ariel.

Generalitat de Catalunya (2010) *Manual per a la identificació i avaluació de riscos laborals (versió 3.2)*. Barcelona: Direcció General de Relacions Laborals (Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya). [URL: <http://scur.cat/4PFE87>]

Ruiz-Frutos, Carles.; Delclos, Joan; Ronda, Elena; García, Ana María.; Garcia Benavides, Fernando (2014) *Salud laboral. Conceptos y técnicas para la prevención de riesgos laborales*. Barcelona: Masson (Elsevier España).

Bibliografía complementària:

Benach Joan (2005): *Aprender a mirar la salud*. El Viejo Topo. Barcelona.

Cox, T.; Griffiths, A.; Rial-González, E. (2000) *Work-related stress*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Durán, Francisco (2001) *Informe sobre riesgos laborales y su prevención*. Madrid: Presidencia del Gobierno.

Espluga, Josep (2006) "Siniestralidad laboral y sociedad del riesgo. Paradojas de un desencuentro", *Sociología del Trabajo*, núm. 58, p. 137-158.

Espluga, Josep; Caballero, Xavier (2005) *Introducción a la prevención de los riesgos laborales. Del Trabajo a la Salud*. Barcelona: Ariel.

Eurofound (2012) *Fifth European Working Conditions Survey*, Luxembourg: Publications Office of the European Union. [www.eurofound.europa.eu]

García Benavides, Fernando.; Ruíz Frutos, Carles.; García García, Ana Maria, *Salud laboral. Conceptos y técnicas para la prevención de riesgos laborales*. Barcelona: Masson, 2000. (2a edició)

Grupo de Trabajo para el establecimiento de los Valores Límite de Exposición Profesional españoles (2018). *Límites de exposición profesional para agentes químicos en España 2018*. Madrid: INSHT.

Karasek, R. (1998) "El modelo demandas-control: Enfoque social, emocional y fisiológico del riesgo de estrés y desarrollo de comportamientos activos". En: OIT, *Enciclopedia de Salud y Seguridad en el Trabajo*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Kauppinen, K.; Kumpulainen, R.; Houtman, I. (2003) *Gender Issues in safety and health at work*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities

Lazarsfeld, P.; Jahoda, M.; Zeisel, H. (1996) *Los parados de Marienthal*. Madrid: Ediciones de la Piqueta.

Moreno, Neus & Solé, Maria Dolors (dir.) (2005) *Dones, salut i treballs*. Barcelona: CTESC.

Nogareda, Clotilde. (coord.) (2000) *Condiciones de trabajo y salud*. Madrid: Instituto de Seguridad e Higiene en el Trabajo.

Peiró, J.M. (1999) *Desencadenantes del estrés laboral*. Madrid: Pirámide.

Pérez Bilbao, J.; Nogareda Cuixart, Clotilde.; Martín Daza, F.; Sancho Figueroa, T. (2001) *Mobbing, violencia física y acoso sexual*. Barcelona: Centro Nacional de Condiciones de Trabajo - INSHT.

Prieto, C. (1994) *Trabajadores y Condiciones de Trabajo*. Madrid: Hoac.

Ruiz-Frutos, C.; Delclos, Joan.; Ronda, Elena; García, Ana Maria; Benavides, F.G. (2014) *Salud laboral. Conceptos y técnicas para la prevención de riesgos laborales*. Barcelona: Masson (Elsevier España).

Sennet, R. (2000) *La corrosión del carácter. Las consecuencias personales del trabajo en el nuevo capitalismo*. Barcelona: Anagrama.

Vega Martínez, Sofía (2003) "Riesgo psicosocial: el modelo demanda-control-apoyo social (I). *Notas Técnicas de Prevención*, núm. 603. Barcelona: Centro Nacional de Condiciones de Trabajo - INSHT.

Vega Martínez, Sofía (2003) "Riesgo psicosocial: El modelo demandas-control-apoyo social (II)". *Notas Técnicas de Prevención*, núm. 604. Barcelona: Centro Nacional de Condiciones de Trabajo - INSHT.

Vogel, Laurent (1995). "El descubrimiento del Síndrome Ardystil: discurso médico y relaciones entre precarización y salud". *Sociología del Trabajo*, núm. 23, p. 111-127.

Vogel, Laurent (2003) *The gender workplace health gap in Europe*. Brussels: TUTB.

Programari

-

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	51	Català	primer quadrimestre	tarda
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt

PROVISIONAL